

ANCHETA

PROIECTUL „CERCURI DE LECTURĂ” LA ZECE ANI DE LA LANSARE

La simpozionul ANPRO de didactică din 2012 s-a lansat ideea marcării celor 10 ani de la lansarea proiectului Cercuri de lectură cu un bilanț. Tot atunci s-au stabilit obiectivele, tipul de evaluare, instrumentele, etapele și principalele activități. Obiectivele sunt: a. adunarea informațiilor care permit evaluarea/autoevaluarea proiectului; b. prelucrarea informațiilor și selectarea de bune practici; c. editarea volumului Lecturiada 4 în care se vor valorifica aspectele cele mai semnificative de pe parcurs; d. prezentarea rezultatelor la ediția a XIV-a a Simpozionului de didactică și lansarea volumului.

În ce privește tipul, va fi o preponderent o evaluare de tip calitativ, de altfel, specifică unui proiect de cercetare-acțiune. În măsura posibilităților, am considerat că ar fi de dorit și obținerea unor informații de ordin cantitativ (estimarea numărului de cercuri/ateliere care funcționează în prezent, numărul de membri, vârsta, tipul de școli etc.).

Ca instrumente s-au preconizat analiza materialelor publicate, chestionarul, studiul de caz, interviul online, focus grupul și autoevaluarea. Au fost invitați să participe toți cei care, pe parcursul celor 10 ani, au contribuit direct înființând cercuri sau au intrat în contact cu ideile proiectului. Aceștia au fost solicitați în triplă calitate – respondenți, operatori – aplicând și prelucrând chestionare și făcând studii de caz care aveau ca subiect propriii cerchiști –, și autori – selectând din activitatea proprie experiențe considerate interesante din perspectiva cercetării didactice, făcând descrierea lor însoțită de o reflecție asupra rezultatelor.

În ianuarie 2013 s-a lansat apelul, iar pe parcursul primei jumătăți de an au fost postate pe www.anpro.ro patru chestionare; primul avea ca scop obținerea de date pentru o evaluare globală, iar prin următoarele trei – Consilieri și cercuri; Cărți și cititori ;și Sărbători ale lecturii –se solicitau răspunsuri detaliate la problemele ridicate în primul.

Ne vom opri numai asupra primului chestionar, considerând că numărul respondenților (105), precum și tipul întrebărilor permit o evaluare globală a proiectului din perspectivă calitativă.

CHESTIONAR 1

- Prin acest chestionar intenționăm să facem o evaluare de ansamblu a Proiectului de cercetare didactică Cercuri de lectură, prin prisma impactului pe care l-a avut asupra dvs.
- În același timp, dorim să vă sensibilizăm la ideea noastră de a face o evaluare de etapă a proiectului, prezentând rezultatele în Lecturiada 4, invitându-vă să participați la această amplă acțiune în triplă calitate: respondenți, operatori de date și autori.
- Specificul proiectului presupune, mai ales, o evaluare calitativă, de aceea întrebările, în majoritatea lor, sunt deschise sau semideschise. Vă invităm să dezvoltăm, personalizând, comentariile care servesc obținerii nu numai de informații, ci și de opinii. Nu există nicio limită de spațiu.

Formularele completate se trimit pe adresa monojescu@yahoo.com până la data **de 5 februarie 2013**.

VĂ MULȚUMIM!

I. DATE PERSONALE

1. Numele și prenumele.....

2. Școala, localitatea, județul.....

4. Experiența profesională

între 0 – 10ani ; între 10 - 20 de ani ; între 20 – 30 de ani ; peste 30 de ani

(Bifați căsuța corespunzătoare)

5. Specializarea

Învățător ; profesor de limba și literatura română ; profesor de altă specialitate ; bibliotecar ; alte situații (specificați)

6. Calificarea profesională

stagiar ; masterand ; definitivat ; grad II ; I ; masterand ; doctorand ; doctor

(Bifați căsuța corespunzătoare)

II. DATE PRIVITOARE LA IMPLICAREA DVS. ÎN PROIECT

1. Participați la **Proiectul Cercuri de lectură** începând cu anul....

2. Ați aflat despre proiect:...	Bifați	Comentarii
1. Primind informații de la inspectorate/CCD-uri/Minister		
De pe www.anpro.ro/pagina Cercuri de lectură		
Din rubrica „Cercuri de lectură” a revistei „Perspective”		
Din „Revista cercurilor de lectură”		
Alte situații		

3. Motivele care v-au determinat să participați la proiect sunt:	Bifați	Comentarii
1. Nemulțumirea provocată de starea lecturii în general și la școala dvs. în special		
2. În plan profesional, nemulțumirea provocată de intrarea în rutină în privința abordării lecturii literaturii în școală		
3. Preocupări personale cu privire la depistarea cauzelor și posibilitatea trezirii interesului pentru lectură a propriilor elevi		
4. Scopul și obiectivele proiectului <i>Cercuri de lectură</i>		
5. Formele (cercuri, acțiuni de promovare a lecturii/scrierii) etc.		
6. Libertatea pe care o oferă proiectul în a vă alege căile proprii pentru atingerea obiectivelor comune		
7. Interesul pentru cercetarea didactică și posibilitatea valorificării rezultatelor		
8. Dorința de a cunoaște preocupările în problemă a altor profesori din țară și din alte țări		
9. Posibile contacte și parteneriate cu alți profesori		
10. Bibliografia pusă în circulație (teoriile receptării, didactica lecturii, liste de cărți)		
11. Participarea la cursuri de formare care au ca obiect ameliorarea lecturii elevilor		
12. Altele		

4. În cadrul proiectului:	Bifați	Comentarii
1. Sunteți unul dintre autorii proiectului în 2004		
2. Coordonați/ați coordonat cercuri/ateliere/cluburi de lectură (specificați perioada și grupul de vârstă)		
3. Ați participat la cursurile de formare inițiate în proiect (specificați numele cursului/cursurilor și anii)		
4. Ați livrat cursuri de formare (specificați numele cursului, localitatea și anul)		
5. Ați organizat și coordonat împreună cu elevii din cerc la nivelul școlii, localității, județului, activități de promovare a lecturii (specificați anul, faceți o descriere succintă a celor considerate cu impact mare)		

6.	Ați participat la întâlnirile naționale ale cercurilor de lectură (specificați anul)		
7.	Elevii dvs. au participat la concursurile de scriere creativă ale „Revistei cercurilor...” (specificați numărul)		
8.	Ați publicat rezultatele/ experiențele acumulate în Lecturiade sau în „Revista cercurilor...” (dați exemple).		
9.	Ați propus și ați derulat alte proiecte în care ați utilizat experiența cercurilor (dați exemple: titlul, anul, faceți o descriere succintă)		
10.	Ați transferat în clasă experiența dobândită la cercurile de lectură (frecvent, din când în când; motivați, cu ce rezultate?)		
11.	Alte aspecte		

Nota bene: propunerile se referă la aspectele pe care credeți că le-ați putea dezvolta în formă narativă pentru *Lecturiada 4*, de exemplu, „aș putea prezenta o oră în care am transferat specificul activității din cercuri, în clasă” sau „aș putea descrie o activitate în cercul meu de lectură” etc.

III. EVALUAREA PROIECTULUI

(Vă rugăm să apreciați pe o scală de la 1 (nestatisfăcător) la 5 (excelent) următoarele aspecte, însoțindu-le de comentarii:

1. Realismul scopului și al obiectivelor propuse prin prisma atingerii lor la grupul de elevi cu care lucrați.

1	2	3	4	5	Comentarii

2. Completarea scopului și al obiectivelor inițiale, prin introducerea în 2007 a unui nou obiectiv, și anume că proiectul este gândit nu numai ca o alternativă la lectura din clasă, ci și ca o completare a ei.

1	2	3	4	5	Comentarii

3. În ce măsură apreciați actualitatea/valoarea bibliografiei (cărți de teoria lecturii, studii didactice) care a stat la baza construcției teoretice a proiectului? Dați exemple de cărți descoperite și studiate prin intermediul proiectului care au stat ulterior la baza proiectelor dvs.

1	2	3	4	5	Comentarii. Exemple

4. În ce măsură apreciați politica proiectului care constă în libertatea alegerii formelor proprii în atingerea obiectivelor comune? Dați exemple din experiența personală.

1	2	3	4	5	Comentarii. Exemple

5. Cum apreciați comunicarea în cadrul proiectului (schimbul de informații, de experiențe) prin listele de discuții sau pe site-ul www.anpro.ro/pagina_cercuri_de_lectura?

1	2	3	4	5	Comentarii. Exemple

6. În ce măsură apreciați cursurile de formare oferite de asociație în cadrul proiectului?

1	2	3	4	5	Comentarii Specificati cursul, perioada, efectul asupra dvs. etc.

7. În ce măsură considerați că ați fost încurajați să valorificați rezultatele activităților dvs. în studii de cercetare-acțiune?

1	2	3	4	5	Comentarii. Dați exemple din activitatea personală.

8. Vă rugăm să apreciați cele două concursuri de scriere creativă (*Planeta pitică*, *De la Jurnalul unui puști la Primul/Prima...*).

1	2	3	4	5	Comentarii. Temă, impact asupra elevilor, jurizare, antologiile cu textele elevilor etc.)

9. Vă rugăm să apreciați Concursul național al cercurilor de lectură, *Lecturiada elevilor*.

1	2	3	4	5	Comentarii (impact asupra elevilor, formă, organizare etc.)

10. În ce măsură apreciați aportul „Revistei cercurilor...” în susținerea proiectului?

1	2	3	4	5	Comentarii. Referiți-vă la calitatea materialelor, rubrici, informații, schimb de experiență etc.

11. În ce măsură apreciați impactul celor trei Lecturiade, cărți narative de didactica lecturii, asupra dvs. și a colegilor?

1	2	3	4	5	Comentarii. Referiți-vă la tipuri de experiențe, posibilitatea preluării și aplicării lor în situații diverse, cărți puse în circulație, înțelegerea/neînțelegerea adoptării unei astfel de formule etc.

12. Vă rugăm să apreciați scopul și structura propuse pentru *Lecturiada 4*.

1	2	3	4	5	Comentarii. Propuneri

13. În ce măsură proiectul Cercuri de lectură a răspuns până acum, la modul global, așteptărilor dvs., contribuind la formarea sau la modificarea statutului dvs. de profesor?

1	2	3	4	5	Comentarii. Motivați cu exemple personale.

14. Cum apreciați noua direcție propusă în cadrul programului începând cu 2012 (promovarea atelierelor de lectură/scriere cu posibilitatea dezvoltării lor în cadrul CDS-urilor, diversificarea tipurilor de texte propuse)?

1	2	3	4	5	Comentarii. Motivați cu exemple personale.

Câteva explicații privind alcătuirea chestionarului. Specific de la început că nu am fost interesată să construiesc un instrument valid, nici nu am pregătirea necesară și, de data aceasta, nici nu am apelat la un sociolog pentru verificare. Am considerat că valoarea unei astfel de evaluări constă nu în bifări care permit alcătuirea unor grafice frumoase, ci în autenticitatea răspunsurilor. S-ar putea pune întrebarea legitimă: cu ce instrumente pot să măsoz sinceritatea? Nu pot să dau decât un răspuns prea puțin științific: cu numărul de cuvinte la care se adaugă și intuiția verificată de o îndelungată practică. Nu cred că cineva ar pierde vremea să-și descrie propriile reușite sau eșecuri, însoțite de dovezi (fotografii, scanări de materiale produse în cercuri), dacă nu ar crede în ceea ce face. Chiar în cazul în care au fost solicitate răspunsuri măsurabile, nu am considerat că ele ar avea o relevanță foarte mare. Au răspuns cei care, în majoritate, au fost ori sunt implicați ca voluntari în proiect, deci cei care cred în necesitatea unei astfel de acțiuni și e firesc ca – înăuntrul fiind – să intervină subiectivitatea. Chiar dacă la cei 14 itemi prin care se evalua proiectul pe parcursul celor 10 ani, majoritatea calificativelor au fost 5 (excelent) și (4) foarte bun, consider că nu a fost o bifare mecanică. În acest sens, sunt concludente comentariile și exemplele personale, uneori, la câte un item, acoperind mai mult de o pagină. Un alt argument în sprijinul sincerității răspunsurilor sunt justificările ample, uneori o adevărată analiză SWOT a calificativelor de *bun* și *foarte bun*.

Câteva explicații cu privire la felul în care am procedat în prezentarea răspunsurilor. Pentru că o parte din întrebările din secțiunile II și III urmăreau aceleași probleme (cu referire la implicare personală II și aprecieri globale III), am comasat unele dintre ele, considerate prea specifice sau repetitive și am renunțat la altele (de exemplu, motivația participării la proiect) care au fost exploatate cu altă ocazie.

Au rezultat 12 probleme mari, iar în ceea ce privește răspunsurile, am încercat să evidențiez nu unanimitatea sau majoritatea opiniilor și procente, ci varietatea punctelor de vedere. Mă voi mărgini ca la începutul fiecărei întrebări să fac câteva aprecieri globale, ilustrate prin răspunsuri ilustrative.

Apreciați pe o scală de la 1 la 5:

1. realismul scopului și al obiectivelor propuse prin prisma atingerii lor la grupul de elevi cu care lucrați.
2. completarea scopului și al obiectivelor inițiale, prin introducerea ideii că proiectul este gândit nu numai ca o alternativă la lectura din clasă, ci și ca o completare a ei.
3. actualitatea/valoarea bibliografiei care a stat la baza construcției teoretice a proiectului.
4. politica proiectului care constă în libertatea alegerii formelor proprii în atingerea obiectivelor comune.
5. comunicarea în cadrul proiectului, prin listele de discuții, sau pe site-ul www.anpro.ro/pagina cercuri de lectură.
6. cursurile de formare pe problemele lecturii, oferite de asociație fie singură, fie în parteneriat cu CCD-uri sau inspectorate.
7. măsura în care considerați că ați fost încurajați să valorificați rezultatele activităților dvs. în studii de cercetare-acțiune.
8. activitățile propuse pentru elevi la nivel de localitate sau la nivel național (16 octombrie ora 16, Săptămâna literației, concursurile de scriere creativă, Lecturiadele elevilor etc.) – impactul asupra elevilor, jurizare, antologiile cu textele elevilor etc.
9. aportul „Revistei cercurilor...” în susținerea proiectului? Referiți-vă la calitatea materialelor, rubrici, informații, schimb de experiență etc.
10. impactul celor trei *Lecturiade* sau al altor studii de cercetare didactică pe problemele lecturii?
11. noua direcție propusă în cadrul programului, începând din 2010, mai susținut din 2012 – deschiderea programatică spre toate tipurile de texte și promovarea atelierelor de lectură/scriere cu posibilitatea dezvoltării lor nu numai ca activități extracurriculare, ci și ca opționale.
12. măsura în care participarea la proiect a presupus o modificare în statutul dvs. profesional.

1. Realismul scopului și al obiectivelor propuse prin prisma atingerii lor la grupul de elevi cu care lucrați.

Răspunsurile sunt împărțite: există o categorie care crede în posibilitatea realizării obiectivelor; o alta care vorbește de dificultatea de a face voluntariat pe termen lung, în condițiile nerecunoașterii și aprecierii unei astfel de activități la modul oficial, a lipsei unui sprijin real din partea școlii și a rezervei din partea părinților care vin cu argumentul programului încărcat. O altă categorie de răspunsuri surprinde o degradare a climatului școlar din 2004 încoace, care face mai dificilă implicarea profesorilor acum decât la începuturile proiectului.

„Cercurile de lectură pot completa limitele programei, punând accentul pe valorile și atitudinile umane necesare existenței.

În plus, cadrul informal lasă loc atât discuțiilor despre text (conținut, personaje, atitudini conjuncturale, conflicte și ieșirea din ele, emoții și argumentarea/explicarea cauzelor lor...), cât și discuțiilor despre experiențe și drame personale, a căror amintire o provoacă textul și comentariile asupra lui.

Cercurile de lectură sunt o expresie a sincerității și a libertății de exprimare și cred că acest lucru este foarte important și trebuie promovat.

Prea mult timp elevilor li s-a impus o anumită formă de interpretare a unor texte (adeseori stereotipă, limitativă și penibilă chiar) conformă cu vârsta, prejudecățile, cultura și inteligența profesorului, nu cu vârsta și capacitatea de înțelegere a elevului.

Desigur, profesorul este călăuzitor în/pe drumul interpretării, dar nu trebuie să uite și să ignore ce îi spune textul tânărului în acest timp și la această vârstă. Abia de acolo pornind, adultul îi poate oferi și alte chei de înțelegere, absolut necesare, dar nu constrângătoare și inflexibile.” *Corina Dindelegan, Cluj*

„Pentru mine, lucrurile sunt edificatoare și sunt sigură că intenția proiectului este realizabilă, dar cu participarea susținută a noastră. Orice proiect devine viabil prin implicare și încredere.

Scopul este realist, dar realizarea lui depinde de factori care sunt, uneori, independenți de profesor. Nu există totdeauna un interes comun familie – școală. Adeseori, familia dorește doar ca elevul să absolve școala. Problema înțelegerii și a reflexivității nu este în prim plan. Totuși, printr-un dialog persuasiv și prin provocarea reflexivității părinților – când vin la școală și se poate dialoga cu ei – poate fi provocată atragerea elevilor spre lectură. La școala mea, proiectul ARTHUR pentru lectură a prins și, în fiecare lună, copiii comandă cărțile propuse drept „cartea lunii”, pe care apoi le discutăm la cerc.” *Ana Boariu, Mediaș*

„Pot fi atinse obiectivele, mai ales pentru că acestea stabilesc o relaționare cu experiența de viață a elevilor, ajutându-i să-și formeze personalitatea socială, nu doar pe cea culturală.” *Cristina Handru, Gilău, Cluj*

„Ideile promovate sunt mereu peste așteptările obișnuite, interesant este că acest proiect se află în mișcare, se transformă, se redefineste, așa că rămâne interesant. *Claudia Ciobanu, Iași*

„Pe scara propusă, numărul 3 (cu care am apreciat eu) indică cei trei pași realizați în cadrul proiectului: cele trei *Lecturiade*, respectiv cele trei etape confirmate prin rezultate (etapa încurajării/clarificării obiectivelor; etapa cercetărilor stimulate/stimulante, o etapă experimentală; etapa prelucrărilor și fundamentărilor teoretice).” *Georgiana Epureanu, Cluj*

„Scopul inițial al proiectului viza activitatea în cercuri de lectură și era destul de realist în 2004. Instabilitatea legislativă, schimbările din programe, examenele, goana după rezultate la concursuri, problemele materiale influențează negativ implicarea cadrelor didactice și a elevilor în activități extracurriculare, desfășurate cu o anumită ritmicitate. *Daniela Gitlan, Târgoviște*

„Lipsa unui sprijin real din partea conducerii, dar și din partea elevilor care nu pot asista la ore suplimentare datorită programului școlar încărcat fac greu de atins obiectivele.” *Marian Dragomir, Ploiești*

2. Completarea scopului și a obiectivelor inițiale, prin introducerea ideii că proiectul este gândit nu numai ca o alternativă la lectura din clasă, ci și ca o completare a ei.

De data aceasta există o quasiunanimitate a răspunsurilor în sensul aprecierii ideii. Diferențele sunt de ordin cantitativ, de la cei care fac transferul de strategii, liste de cărți, atmosferă etc. rar și uneori (din pricina evaluărilor naționale care au standarde diferite); până la cei care îl fac frecvent și din ce în ce mai des. Există și situații în care se vorbește despre transformarea orei de la clasă într-o oră de cerc. Indiferent de cât de frecvent se face transferul, în toate aceste cazuri se vorbește de beneficiile lui, atât pentru elevi, cât și pentru profesor. Există totuși și aici respondenți care cred că cele două paliere – lectura în cercuri și cea de la clasă – nu ar trebui să se amestece, cercurile rămânând în continuare la stadiul de alternativă față de lectura metodică, așa ar reieși mai evident caracterul lor de „manifestări avangardiste”.

„Este ideal ca aceste două paliere de lectură să se împletească, e mai simplu și pentru elevi, și pentru profesori; informația se structurează logic și cunoștințele devin mai solide.” *Mihaela Nicolae, Buzău*

„Prin «alternativ» am înțeles atunci ca profesor începător, și cred că și acum, posibilitatea de a acționa și de a iniția activități destinate elevilor nu doar în litera manualelor sau a programelor, ci în interesul pur al formării cititorilor de azi și de mâine. Am atras spre lectură pe cei din cerc, dar trebuie să ne gândim și la ceilalți. Poate acesta este motivul pentru care consider că experiența de la cerc trebuie transferată în clasă.” *Alina Petri, Cluj*

„Ceea ce am învățat eu însămi în cadrul întâlnirilor pe care le derulez la cerc m-a ajutat la fiecare oră de la clasă, fiindcă elevii sunt implicați, iar în acest sens cercul își pune amprenta asupra lor. În plus, este firesc să transfer metode, exerciții etc. specifice cercurilor de lectură la clasă atunci când încerc să îi apropiez pe elevi de lectură.” *Anca Constantinescu, Deleni, Suceava*

„Prea puțin, din cauza presiunii examenului de bacalaureat. Totuși, elevii care participă la cerc lucrează altfel, mai ales la studiile de caz.” *Luminița Medeșan, Cluj*

„Nu atât de des pe cât aș fi dorit eu, și nici pe departe atât de des cât și-ar dori elevii mei, din considerente legate de timp. De aceea, de câte ori se întâmplă, copiii o resimt ca pe o experiență relaxantă și captivantă, o rupere de ritm, și o primesc cu multă plăcere.” *Cristina Neculăeș, Piatra Neamț*

„La sfârșitul unităților de învățare, după parcurgerea orelor de literatură, am făcut extindere, recomandând elevilor anumite opere literare dintre cele discutate la cerc. Pentru cca 30% din elevi, rezultatele au fost îmbucurătoare.” *Magda Mușat, Constanța*

„Destul de frecvent am profitat de experiența dobândită în afara clasei. Am încercat să-i atrag pe elevi și spre lectura obligatorie, prin activități variate, ludice uneori. Obişnuieți să citească ceea ce le place, am observat că le era mai ușor să accepte textele obligatorii.” *Mihaela Sautriot, Sighetu Marmăției*

„Frecvent. A crescut interesul pentru lectură al elevilor la clasă și numărul de participanți la cerc.” *Titiana Zlătior, Cluj*

Frecvent. A crescut numărul celor care citesc; elevii interpretează mai ușor ceea ce citesc; elevii schimbă impresii și chiar își fac recomandări privind lectura; am lărgit listele de lectură.” *Alina Saitos, Oradea*

„Din ce în ce mai des...”

Rezultatele sunt pozitive, dinamizează activitatea, o conectează la interesele reale ale elevilor.” *Gabriela Medan, Baia Mare*

„În ultima vreme, la orele de literatură, utilizez frecvent stilul de la cerc. Atmosfera devine dezinhibantă, dar nu o las să degenereze într-o superficialitate facilă, ci o direcționez spre punerea de probleme legate de existența de dincolo de limitele școlii.” *Ana Boariu, Mediaș*

„Este fascinant să lucrezi așa, chiar dacă îți consumi pentru pregătirea orelor timpul liber. Pentru mine, toate orele de la clasă sunt cercuri de lectură. De fapt, așa se predă integrat. Se predă și pe timpuri de către cei, puțini la număr, care vroiau să aducă elevul la dimensiunea culturală.” *Corina Dindelegan, Cluj*

„Cercurile de lectură au câștigat prin desfășurarea lor *extra-* oră de curs, *extra-*școală, «extravagante» prin ieșirea din uniformizare, din blazarea, dezinteresul sau banalizarea preocupărilor școlare. Au fost

gândite ca manifestări avangardiste în raport cu autosuficiența emanată de stadiul lecturii școlare. Așadar, cred că ar trebui să rămânem la acest nivel al scopului și al obiectivelor inițiale, pe care am putea să îl recreăm la infinit. Asemenea textului infinit. *Georgiana Epureanu, Cluj*

3. În ce măsură apreciați actualitatea/valoarea bibliografiei care a stat la baza construcției teoretice a proiectului?

*Răspunsurile apreciază seriozitatea proiectului, implicit, pe cea a cărților care au stat la baza lui. Citez câțiva dintre autorii care au intrat în circulație odată cu proiectul: teoreticieni și istorici ai lecturii: Alberto Manguel, Paul Cornea, Matei Călinescu, W. Iser, Umberto Eco, V. Nabokov, Tzvetan Todorov; personalități care scriu despre experiența cititului și scrisului: N. Manolescu, Mircea Cărtărescu, Liviu Papadima, Sanda Cordoș; autori de studii de didactica lecturii: Alina Pamfil, Florentina Sâmbăhăian. La aceștia se adaugă cărțile beletristice despre cititori și despre actul lecturii: D. Pennac cu *Comme un roman* și *Necazuri cu școala*, Simona Popescu cu *Exuvii* și *Lucrare în verde*, Rui Zink cu *Cititorul din peștera* etc.*

Toate răspunsurile fac trimiteri la Lecturiade și la studiile despre lectură apărute în cărțile simpozionului și în cele două reviste: „Perspective” și „Revista cercurilor...”, considerate bibliografie de bază în pregătirea orelor, indiferent dacă sunt la clasă ori la cerc.

„Prin reviste și *Lecturiade*, contacte, formări și simpozionul de la Cluj s-au pus în circulație cele mai bune cărți de specialitate, care au format chiar «o școală». Ne-au coagulat opiniile și ne-au transformat într-o comunitate profesională de notorietate. Puține discipline din curriculumul românesc au avut această șansă.” *Cristina Neculăeș, Piatra Neamț*

„De-a lungul timpului, am constatat că proiectul *Cercurilor de lectură* este la curent (dacă nu chiar cu un pas înainte) cu noile direcții în metodică sau teoria lecturii. Am aflat, astfel, despre cărțile Alinei Pamfil, despre articolele Florentinei Sâmbăhăian (despre proiectul „Lift 2”); despre Alberto Manguel, *Istoria lecturii*, despre *Lectură și interpretare* (Casa Cărții de Știință, 2011), despre *Lecturiada 3. Cercuri de lectură* (Editura Paralela 45, 2009).” *Daniela Gitlan, Târgoviște*

„Studiile de didactică și de teoria lecturii pe care le-am descoperit în revistele asociației și apoi pe platforma cursului online m-au ajutat mult să-mi organizez activitatea la cercul de lectură și apoi la atelierul de lectură și scriere.” *Gabriela Heidel, Vatra Dornei*

„Oferta (mai ales în ceea ce privește didactica lecturii) este foarte generoasă și – foarte important – întotdeauna de ultimă oră. Ajunge la îndemâna noastră prin publicațiile specifice sau online.”
Luminița Mănescu, Rm. Vâlcea

„Deși mă străduiesc să fiu la curent cu aceste informații, nu reușesc mereu. Un plus al cursului [cursul pe platformă, *Ateliere de lectură/Ateliere de scriere*] a fost această permanentă punere la punct a inventarului teoretic prin discutarea celor mai recente luări de poziție. Am cumpărat multe dintre cărțile despre care s-a vorbit acolo și folosesc mai ales fragmente din Italo Calvino.” *Gabriela Arîton, Fălticeni*

4. În ce măsură apreciați politica proiectului, care constă în libertatea alegerii formelor proprii pentru atingerea obiectivelor comune?

Chiar din momentul conceperii proiectului, am mizat pe acordarea libertății depline a punerii în practică a scopului și a obiectivelor comune ale proiectului. Atunci am luat în considerare două aspecte: diversitatea situațiilor din fiecare școală presupune o adaptare la specificul acesteia și punerea în practică a propriului proiect ar da satisfacție mult mai mare celor care ar urma să se implice. După 10 ani, am primit confirmarea că am avut dreptate.

„Libertatea de alegere trebuie legată cu punctele de interes ale fiecărui coordonator, el își cunoaște elevii și poate testa ce prinde sau nu la ei. Și apoi, tot ce e făcut cu pasiune are mai mult folos.”
Gabriela Medan, Baia Mare

„Faptul că fiecare coordonator are libertate în alegerea unor forme/strategii de abordare a obiectivelor specifice proiectului mi se pare a fi o manieră exemplară de promovare a libertății creatoare, de stimulare a interesului pentru proiectul în sine. De fapt, creativitatea naște creativitate.”
Marcela Ciobănuș, Sibiu

„La nivelul școlii, promovez constant lectura prin încurajarea unor colegi – cadre didactice de a participa la Cercul de lectură și de a discuta cu elevii pe marginea unor texte propuse spre a fi citite. De regulă, alegem persoana care va fi invitată în funcție de disciplina pe care o predă și de tema cărții.

La nivel județean, am promovat literatura unor scriitori clasici români printr-o serie de activități derulate în parteneriat cu alte școli, în anul școlar 2008-2009. Deoarece proiectul s-a bucurat de succes, încercăm extinderea lui la nivel internațional, urmărind să promovăm literatura română și în alte țări din Europa (Italia, Germania).” *Loredana Carcea, Fălticeni*

„Dincolo de experiența atelierului de lectură și scriere creativă, am inițiat la nivelul școlii, începând cu anul școlar 2008-2009, și un proiect județean de promovare a lecturii intitulat *Porți deschise lecturii*, în cadrul căruia sunt două secțiuni: un concurs de creație pe tema lecturii și activități practice (atelier, întâlniri etc.) În acest an școlar, a doua secțiune va cuprinde un moment de lectură stradală în Piața Unirii.” *Simina Moldovan, Cluj*

„O experiență aparte, care continuă și astăzi, este *Minutul de lectură* – câteva rânduri pe care elevul le propune spre lectură, înainte de începerea orei, colegilor și profesorului. Este partea lui de lecție, responsabilitatea lui și, în majoritatea cazurilor, elevii privesc acest exercițiu cu seriozitate, ca pe o provocare și ca pe un prilej de a se afirma.” *Mihaela Nicolae, Buzău*

„La clasa a IX-a am lucrat numai proiecte de lectură. [...] Să faci proiecte nu înseamnă numai să desenezi pe o foaie de flipchart, ci și să ții un jurnal metacognitiv, să faci interpretare de imagine, să aduci invitații, să faci jocuri („de-a republica”, așa cum am învățat la *debate*, dacă predau M.H. Simionescu, *Erasmus sau a doua fotografie cu oameni mici*). Un proiect pe care îl derulez acum este despre utopie și călătorie la Swift și la umaniști, altele sunt despre cum se face marketing pentru carte la Rabelais, despre Machiavelli – omul de cultură, devenit simbol al degradării umane în cartea lui Filimon, despre La Belle Epoque și relația cinematografului cu literatura – cu vizionare de film – *Midnight in Paris*, cu un invitat de la TVR Cluj.” *Corina Dindelegan, Cluj*

5. Cum apreciați comunicarea în cadrul proiectului prin listele de discuții sau pe site-ul www.anpro.ro/pagina cercuri de lectură?

Mă așteptam la recunoașterea unuia dintre punctele slabe ale proiectului, și anume slaba comunicare pe listele de discuții, sau la aprecieri despre lipsa aproape totală a comentariilor pe site. A fost o surpriză să descopăr că pentru majoritatea respondenților comunicarea a însemnat altceva: comunicarea în cadrul cursului de pe platformă, comunicarea „față în față” de la simpozioane sau de la alte întâlniri, comunicarea univocă, de sus în jos prin articolele din reviste. Sunt aproape singulare referirile la comunicarea prin internet. Nu pot să apreciez dacă aceasta este bine sau rău.

„Comunicarea pe site nu prea a fost dinamică.” *Ioana Nanu, București*

Cred că abia descopăr cu adevărat ce înseamnă să ai un schimb de informații, de experiențe, cu adevărat productiv. Mărturisesc sincer că nu am avut dintotdeauna deschiderea sau curajul necesar să lansez eu subiecte de discuție specifice proiectului. Am fost însă atentă la tot ceea ce se propune/ se lansează, iar în ultima vreme am încercat să închez legături cu colegii implicați în acest proiect. Am învățat enorm din experiența colegilor mei. Doar așa am avut curaj să merg mai departe, chiar și atunci când nu totul decurgea așa cum mi-am propus.” *Marcela Ciobănuș, Sibiu*

„Activitățile ANPRO mi-au prilejuit întâlniri pe care, altfel, cu siguranță, nu le-aș fi avut. Mi s-a oferit, astfel, prilejul să cunosc problemele cu care se confruntă și alți colegi din țară și din străinătate în ceea ce privește lectura și înțelegerea mesajului scris. De exemplu, la cursul de formare organizat de Iosefina Blaszani-Batto la mine la școală, susținut de două profesoare, membre marcante IRA din SUA (Birmingham – Alabama), am lucrat împreună cu colegi din alte școli din județ și, în urma discuțiilor, am constatat similitudini cu situația elevilor de la noi, dar am aflat și noi metode de abordare a problemelor literației. Pe toate le consider fructuoase.” *Ana Boariu, Mediaș*

„La cursul online pe care l-am făcut anul trecut, comunicarea a fost excelentă.” *Niculina Chiper, București*

„Recunosc că am introdus în listele noastre de lecturi și cărți despre care am auzit că se citeau cu succes în alte cercuri. M-a interesat și modul în care colegii reușesc să atragă elevii spre lectură, am adaptat uneori strategiile lor și de multe ori mi-au venit idei noi în vreme ce citeam despre experiențele altora.” *Mirela Zugravu, Buzău*

6. În ce măsură apreciați cursurile de formare oferite de asociație în cadrul proiectului?

În 2004, când abordarea lecturii în cercuri era de o noutate absolută pentru școala românească, autorii programului au luat în considerare necesitatea unor cursuri de formare pentru voluntarii care doresc să se implice în proiect. În acești ani au fost livrate următoarele cursuri: Cercuri de lectură (24 de ore); Lectură metodică/Lectură cursivă (44 de ore); Ateliere de lectură/Ateliere de scriere/pe platformă și față în față (129 ore). La acestea se adaugă formarea Atelierele de scris cărți pentru copii, susținută în 2006 de Ch. Temple pentru 30 de învățători și profesori din întreaga țară, Atelierele de lectură și de scriere (60 de ore) oferite de ICR între 2008-2010 profesorilor care predau în limba română în țările din jurul României sau formările de scurtă durată susținute în parteneriat cu ALSDGC la Mediaș și la Cluj în 2011. Cei care răspund au fost nu numai beneficiari, ci, la rândul lor, au oferit programe de formare prin CCD și inspectorate. Tot în categoria formărilor sunt considerate întâlnirile de promovare sau de evaluare a proiectului susținute de minister între 2005-2007 la Cluj, Baia Mare și Călărași. Firesc, cele mai multe referiri se fac la cursul de pe platformă, pentru că este cel mai recent, însă în toate cazurile se recunoaște importanța formărilor.

„Am învățat multe și am împărtășit multe în calitate de cursant și de formator. Sunt singurele cursuri pentru care mai sunt dispusă să-mi fac timp.

Cursurile ANPRO sunt foarte bune, net superioare cursurilor livrate de CCD și ISJ, pentru că atât participanții cât și formatorii știu ce doresc de la curs, vin pentru că doresc să învețe unii de la alții și participarea/predarea nu este de formă.” *Corina Dindelegan, Cluj*

„Printre puținele cursuri cu substanță și prestanță, care chiar au produs o schimbare profesională.” *Marilena Șerban, București*

„Am participat la elaborarea proiectului la Rîmeș în 2004. Au fost cursuri motivante, au determinat la repetate reflecții asupra propriei metode, m-au inspirat în unele dintre activitățile desfășurate în cadrul cercului și la clasă.” *Titiana Zlătior, Cluj*

„Am participat la formările de la Călărași și Cluj în 2006. Efect pozitiv d.p.d.v. profesional.” *I. Nanu, București*

„Cursurile de scriere creativă susținute în 2006 cu Charles Temple, de exemplu, au fost un punct de fugă pentru activitățile mele ulterioare atât la cerc, cât și la orele de curs. Aș menționa aici, orele în care am predat descrierea subiectivă la clasa a VII-a, când elevii au fost puși în situația de a-și descrie sentimentele generate de situații familiare lor, iar satisfacția după aceste exerciții de confesiune a fost declarată direct. Le-a plăcut.” *Ana Boariu, Mediaș*

„Am participat la cursurile AS/AL online și față în față, la Cluj, și am certitudinea că au reprezentat unele dintre cele mai profitabile și mai fericite experiențe profesionale pe care le-am parcurs.” *Cristina Neculăeș, Piatra Neamț*

„Cursul de formare *Ateliere de lectură/Ateliere de scriere*, atât cel online, cât și întâlnirea *față-n față* a fost, în primul rând, o modalitate de autoevaluare. Am putut analiza în ce măsură ceea ce făceam la ore sau la ședințele cercului era eficient și în conformitate cu tendințele actuale privind didactica lecturii. Am învățat și multe lucruri noi, materialele oferite de formatori le-am folosit și o să le folosesc mereu. Nici pe departe nu se compară aceste cursuri cu alte cursuri de formare la care am participat.” *Gabriela Heidel, Vatra Dornei, Suceava*

„Eu am urmat un curs online, în perioada februarie-iunie 2012. Deși mi-a fost greu să țin pasul cu ritmul alert de lucru, am reușit să duc la bun sfârșit această formare. Nu am făcut-o pentru vreo hârtie anume, ci pentru că îmi doream să-mi îmbunătățesc strategiile de promovare a lecturii în rândul elevilor. Și, sincer, a meritat. Acum sunt mult mai bine organizată, reușesc să-mi stabilesc mult mai clar obiectivele și metodele de lucru. Am învățat să-mi valorific ideile, să experimentez și să nu mă descurajez atunci când ceva nu merge cum am planificat.

Am descoperit tehnici extraordinare de stimulare a lecturii, de verificare a nivelului de comprehensiune.

Acest curs s-a dovedit a fi, pentru mine, un fel de «arcă a lui Noe», o oază de plăcere, de satisfacție. Am descoperit, cu ajutorul celor de pe platformă, metode noi, incitante; mi-am modificat de nenumărate ori (dar fără să fiu mâhnită!) agenda de lectură (am dat fuga la bibliotecă în căutarea unor cărți cu titluri apetisante); m-am inspirat din experiențele altora; mi-am conceput o agendă de lucru pe care încerc să o pun în aplicare după vacanță. *Marcela Ciobănuș, Sibiu*

„Eu am participat – din păcate – doar la *Ateliere de lectură/Ateliere de scriere* – 2012, desfășurat online. Apreciez acest curs ca fiind definitoriu pentru profesorul aflat la începutul carierei. Poate ar trebui să capete caracter... *obligatoriu* (dacă absolvirea lui ar aduce niște *credite la portofoliul cadrului*

didactic, sunt convinsă că s-ar întâmpla!). Calitatea materialelor postate pe forum, atât de către formator, cât și de către participanți este de apreciat la superlativ. Deși am fost mereu contra cronometru ☹ ne-am făcut temele, iar eu am avut de surmontat un «obstacol» în plus: modul în care a fost realizată platforma (de la o vârstă e mai greu să înveți mînuirea acestor tehnici, astfel încât ele să devină un aliat, nu un dușman).” *Luminița Mănescu, Rm. Vâlcea*

„A fost o experiență extraordinară. Mi-am motivat două colegi să participe alături de mine și ne-am continuat discuțiile în pauze. Informații pertinente, activități pe măsură, eleganță în prezentare, competență maximă și atitudinea ireproșabilă a moderatorilor. Entuziasmul nostru i-a molipsit și pe alții care au fost curioși să afle noutățile prezentate. Din nefericire, eu nu am participat la întâlnirea de la Cluj, dar alte două colegi au dovedit, prin activitatea lor, că se realizează activități frumoase și într-un liceu vocațional din Fălticeni.” *Maricela Tuchiac, Fălticeni*

„Simpozionul National de Didactică, 2007-2012; pentru mine a fost cel mai bun curs de perfecționare prin informația primită, participarea la grupurile de discuții, activitatea în atelierele de lectură, schimb de experiență.” *Ana Borcea, Timișoara*

7. În ce măsură considerați că ați fost încurajați în cadrul proiectului să valorificați rezultatele activităților dvs. în studii de cercetare-acțiune?

Cercetarea didactică era la noi o noutate în anul 2004 și continuă să fie și acum. Personal, am beneficiat de o inițiere în cadrul unor programe RWCT, la care am primit și o bibliografie în domeniu. Așa că mai curând am pășit într-un domeniu în care ne-am format din mers. În mare măsură, a contribuit și experiența „Perspectivelor”, revistă care îmbină studiile academice din „Dosar” cu descrierea urmată de reflecții a experiențelor de la clasă. Am mai avut și modelul unor reviste ale Asociației Internaționale de Lectură ca „The Reading Teacher”. În formările derulate în cadrul proiectului, am prevăzut întotdeauna și o secvență consacrată specificului cercetării didactice. Aceasta, de fiecare dată, s-a dovedit prea scurtă. Așa că de cele mai multe ori am învățat din experiența, din feedback-ul pe care ni l-am dat reciproc. Dintre cele trei Lecturiade, a treia este cea care se apropie cel mai mult de rigorile unei cercetări didactice, urmărind consecvent toate etapele. Pentru viitor s-ar impune un program de formare serios consacrat problemei, de la punerea problemei până la redactarea rezultatelor. Răspunsurile surprind, pe de o parte, faptul că a fost încurajată publicarea rezultatelor și, pe de altă parte, dificultățile – nu întotdeauna depășite – puse de o astfel de abordare.

„A reprezentat contextul aproape singular în care am putut face studii de acest tip, după terminarea masteratului de didactică, fără a avea sentimentul zădărniciiei sau al dilentantismului. Atât lucrarea de absolvire a masteratului, cât și lucrarea pentru obținerea gradului I au avut la bază experiența din proiect.” *Marilena Șerban, București*

„Am publicat experiențele și rezultatele cercetărilor în cele două reviste.” *Ioana Nanu, București*

„Articolele de specialitate pe care le-am scris au avut ca punct de plecare experiențele didactice realizate ca implementări/adaptări ale unor idei oferite în cadrul acestui proiect.” *Cristina Handru, Gilău, Cluj*

„Nu pot să uit perseverența d-nei Onojescu (atunci când lucram pe platformă). E persoana care ne-a încurajat tot timpul. Nu mi-am putut închipui cât de acerbă e lupta dumneai (în calitate de formatoare) pentru a ne menține interesul, pentru a ne determina să încercăm mai mult (momentul premiilor săptămânale a fost ceva inedit, dar a funcționat!).

Personal, am fost încurajată să particip la proiectele inițiate de ANPRO (ceea ce m-a făcut să înțeleg că munca mea este apreciată). Am reușit să organizez pentru elevi un atelier de lectură/ scriere creativă, pe care ulterior l-am prezentat în fața colegilor la Simpozionul de Didactică (2013).” *Marcela Ciobănuș, Sibiu*

„POZITIV: Încurajarea «grupului virtual» de interesați s-a realizat prin mai multe căi, înaintea fiecărui eveniment – simpozion, lecturiadă: anunțarea temei și a subtemelor, a obiectivelor, a bibliografiei, a structurii materialelor; motivarea alegerii temei; informații: termeni, definiții, propunerea unor exerciții de reflecție pentru cadre și/sau elevi, chestionare pentru aplicat etc.; încurajarea fiecărui cadru didactic «cercetător» s-a concretizat în sugestii pentru temă, abordare, material util și «balast» etc.

NEGATIV: dacă în cercetarea științifică cadrele didactice au ceva mai multă experiență (licență, gradul I, master, doctorat), în cercetarea didactică tehnicile și instrumentele nu sunt cunoscute și aplicate; de ex., a trebuit să urmez două cursuri de comunicare și marketing ca să învăț cum trebuie conceput și pilotat un chestionar ale cărui rezultate să fie relevante pentru problema vizată; un studiu pertinent trebuie să fie îndrumat de profesioniști.” *Daniela Gîțlan, Târgoviște*

8. Vă rugăm să apreciați activitățile propuse pentru elevi la nivel de localitate sau la nivel național (16 octombrie ora 16, Săptămâna literației, concursurile de scriere creativă, Lecturiadele elevilor etc.).

Începând din 2006, în cadrul proiectului s-a dezvoltat o componentă prin care se urmărea promovarea printre proiectului prin ateliere demonstrative pentru profesori și învățători. În anul următor acestea au

fost dublate de întâlniri ale membrilor cercurilor dintr-o localitate sau județ, într-un fel de „sărbători” – gale, mitinguri, ateliere la care participau, deopotrivă, elevi și profesori. Acesta a fost primul pas în crearea unei rețele a cititorilor dintr-o zonă mai întinsă. Pasul următor a fost o implicare mai mare a cerchiștilor în atragerea spre lectură a necititorilor din propria școală. A contat mult semnificativă a unor astfel de activități în „Revista cercurilor...” Activitățile de promovare a lecturii intră în două categorii: proprii și la nivel național: 16 octombrie, ora 16 – deschiderea simultană a cercurilor de lectură din țară și din câteva localități din Republica Moldova, Topul cărților, în 2010, Săptămâna literației, în 2011. În 2009 revista lansează primul concurs de scriere creativă pentru elevi, urmat de încă două, în 2011 și 2013. Cele mai originale lucrări, editate în volume, au fost postate pe www.anpro.ro/Pagina_cercuri_de_lectura. În 2010 s-a lansat după modelul întâlnirilor la nivelul localității sau județului prima ediție a Lecturiadei elevilor la care erau invitați să participe membrii unor cercuri/cluburi din toată țara. Pentru că era imposibil să participe toți doritorii, i s-a dat forma unui concurs de portofolii, însă gândit pe alte principii decât olimpiadele școlare. Nu contau performanțele academice, ci pasiunea pentru lectură și, de fiecare dată, capacitatea de a concepe și de a pune în practică în școală propriile proiecte de promovare a lecturii. Au avut loc patru ediții, iar cele mai apropiate de intențiile organizatorilor au fost cele din 2010 și din 2013.

Cei care răspund la această întrebare se referă atât la activitățile proprii, cât și la cele de nivel național. În marea majoritate activitățile la nivel național se bucură de apreciere. Însă nu întotdeauna ne-am făcut clare intențiile. Este și foarte greu, în învățământul românesc în care există un adevărat cult al olimpiadelor și punctajelor, să se accepte ideea că nu ierarhiile contează și că aici se găsește explicația pentru care am publicat o selecție de câte o sută de texte ale elevilor fără să le ierarhizăm sau că în ceea ce privește portofoliile am introdus criterii de evaluare de ordin calitativ, de altfel comunicate și afișate din timp. Aceasta e și cauza eșecului Lecturiadei din 2011, atunci când ne-am făcut iluzia unui parteneriat real cu ministerul. În ceea ce privește activitățile proprii nu a putut decât să ne bucure marea lor varietate.

„Un număr foarte mare de elevi(i nu toți erau de la cercul de lectură) au scris pentru concursul **De la Jurnalul unui puști la Primul/Prima...** Mi-a plăcut implicarea lor.

Incitante pentru copii, teme interesante, texte frumoase. Mi-a plăcut în mod deosebit *Planeta pitică*, pe care îl folosesc și acum ca suport în diverse activități/ lecții. Antologiile cu textele copiilor sunt foarte reușite, iar varianta online a bucurat copiii care s-au regăsit printre autori. *Mihaela Sautriot*, Sighetu Marmăției

„*Pozitiv*: implicarea MECTS; accesul liber al cercurilor, fără sistemul piramidal.

Activități interesante: Cărți mari, cărți mici, cărți de oferit, de primit, de descris, de desenat. Pavoazat pereți, emoții, eseuri argumentative pe genunchi, prietenii, ateliere de scriere, prezentări, haiku-uri, Istoria lecturii, Pătratul galben (pe care l-am achiziționat din suma primită la premiu!), cafenele... didactice! Plimbări, TIFF și iar lecturi, jurnale, câni de ceai, scări în spirală și ... perne la Cărturești... și interevaluare cu post-ituri și ...2 PREMII!!! (Se fac referiri la Lecturiada din 2011.)

„Formula cea mai bună este ceva de tip festival, în care toată lumea să câștige, în formula olimpiadă a fost un eșec. De asemenea, premiera echipelor care au făcut prezentări pe computer, pregătite de acasă, a fost împotriva scopurilor proiectului. Ideea este să vorbim liber despre, măcar, câteva cărți comune, sau una, cartea anului.” *Luninița Medeșan*, Cluj

„Prea multe de făcut într-un timp scurt – nu a fost timp de răsuflăt, de privit înapoi și înainte, mai ales că unii, mai noi în proiect, doream să savurăm totul! Criterii de evaluare a eseurilor, neclare, criterii de evaluare a portofoliilor, necunoscute! Prea multă înghesuială și prea multă teatură privind timpul! *Daniela Gâțlan*, Târgoviște

„Elevii au fost dezamăgiți la concursul de scriere creativă *Planeta pitică*, pentru ca nu s-au comunicat rezultatele concursului *Ana Borcea*, Timișoara

„*Lecturiada elevilor* nu ar trebui numită concurs, ci întâlnirea cercurilor, pentru că de fapt nu concurăm, ci împărtășim experiențe.” *Corina Dindelegan*, Cluj

Dintre foarte multele descrieri de activități la nivel local:

„Am organizat la nivel de municipiu o activitate a cercurilor de lectură, la care s-a discutat cartea lui Rui Zink, *Cititorul din peșteră*. Cu ocazia Zilei mondiale a lecturii, am făcut în fiecare an diverse activități: recondiționare de cărți, întâlniri cu scriitori, debate pe teme de lectură.” *Laura Ilica*, Arad

„23 aprilie 2009, 2010, 2011, 2012, Ziua Cărții, activități la nivelul școlii, în colaborare cu Biblioteca Județeană și cu alte școli – happening, lecturi alternative etc.” *Mihaela Nicolae, Buzău*

„Festival de teatru (axat pe operele citite), cu implicarea școlilor din județ (2009-2010); lansarea cărților *Dincolo de întâmplări. Ateliere de scriere și Vorbind la persoana I* (2009-2010).” *Gabriela Medan, Baia Mare*

„Din 2007, în fiecare an: *Sărbătoarea cărții. Primăvara poezilor.*” *Odarca Bout, Sighetu Marmăției*

„2010 – Întâlnire cu tineri scriitori (în parteneriat cu Observator cultural); 2011-2012 – proiect eTwinning „Lectura cărților digitale-o alternativă la lectura cărților tradiționale” *Niculina Chiper, București*

9. În ce măsură apreciați aportul „Revistei cercurilor...” în susținerea proiectului? Referiți-vă la calitatea materialelor, rubrici, informații, schimb de experiență etc

Apărută în 2008 din nevoia de a asigura continuitate proiectului, revista este apreciată de către toți respondenții. Revista este apreciată pentru varietatea și calitatea materialelor, pentru caracterul ei unic în spațiu românesc, pentru deschidere, stil etc.

„E singura revistă în care scriu copii și profesori la nivelul acesta. Are rigoare, e interesantă, nu are alternativă publicistică în România.” *Ioana Nanu, București*

Revista se revendică prin calitatea materialelor drept un instrument indispensabil pentru un coordonator din cadrul proiectului. Vehiculează idei valoroase, propune activități interesante, ia pulsul proiectului pretutindeni, ghidează și consiliază. *Cristina Neculăeș, Piatra Neamț*

„În mare măsură revista reprezintă o modalitate de control și un reper după care se poate ghida moderatorul unui cerc. În ciuda libertății pe care o are, acesta are nevoie și de un etalon la care să se raporteze în legătură cu activitatea pe care o desfășoară și cu rezultatele pe care le obține. Revista Cercurilor chiar joacă un astfel de rol.” *Nicoleta Carcea, Botoșani*

„Este singura revistă care oglindește activitatea profesorilor în afara clasei Materiale valoroase, activități frumoase, idei, sugestii, tot ceea ce ne lipsea.” *Mihaela Sautriot, Sighetu Marmăției*

„Este un mod de a oferi feedback celor care promovează acest proiect în școala / comunitatea din care fac parte. Cu siguranță, dvs. aveți astfel o imagine clară asupra impactului pe care l-a avut și îl are proiectul în țară. Dovadă, rubricile noi (la sugestia colegilor), apariția unor nume noi în rândul coordonatorilor de cerc etc.” *Gabriela Heidel, Vatra Dornei*

„Într-o primă fază, am urmărit apariția acestei reviste, am citit cu interes articolele, care mi-au oferit întotdeauna sugestii prețioase. Mai târziu, am devenit colaboratoare, tocmai pentru că am fost

incitată să-mi fac cunoscute cercetările didactice. La ora actuală, nu știu să mai existe vreo revistă, în țară, care să încurajeze acest demers. Marcela Ciobănuț, Sibiu

„Când vreau să văd cum au procedat alți colegi când au abordat textul-lectura, citesc din aceste articole.” *Anamaria Kovacs, Ștei*

Nu cred că ar putea exista „Lecturiada” fără „Revista cercurilor”. Trebuie să existe un astfel de mijloc de a disemina tot ceea ce se face bine cu referire la cercuri la nivelul întregii țări. Anca Constantinescu, Deleni, Suceava

„Iată ce am aflat, în urma unei chestionări rapide: printre elevi, de mare succes sunt atât materialele rubrica *Bun de lectură*; printre profesorii de română – au ecou – mai ales – *Lectura în oglindă* și *File decupate*; dascălii din alte arii curriculare parcurg cu interes *Cuvântul editorului* și *Interviu*; părinții agreează *Lecturi... în cercuri*. *Luminița Mănescu, Rm. Vâlcea*

„Mai accesibilă decât «Perspective». Sugestii de activități și abordări ale textelor pentru debutanți sau experimentați. Schimburi de experiență. Stilul academic al conferințelor lângă stilul proaspăt al profesorilor tineri și al elevilor. Listele de cărți, recenzii, ofertele editurilor. File decupate (am aplicat majoritatea activităților propuse).

Impact insuficient. Suntem patru profesori de limba română în școală, una dintre colege se ocupă de revista școlii și de concursuri de promovare a lecturii și scrierii! Doar eu am cumpărat ultimele două numere! Nu aduce destule argumente în sprijinul inițierii cercurilor. Trebuie găsite mai multe căi de a vorbi despre satisfacțiile acestor activități cu efecte asupra comportamentului și a rezultatelor elevilor și la alte discipline.” *Daniela Gîțlan, Târgoviște*

10. În ce măsură apreciați impactului avut asupra dvs. și a colegilor dvs. a celor trei Lecturiade, sau al altor studii de cercetare didactică?

De aceleași aprecieri se bucură și Lecturiadele, calitatea,

„Ca orice lucru nou, asimilarea conceptului se face greu. Există un fel de inerție a sistemului, o rezistență la nou, care trebuie luată în considerare și asumată. *Lecturiadele* au pus bazele unei didactici a lecturii. Multe dintre experiențele prezentate îmi amintesc de *Cursurile de literatură* ale lui Vladimir Nabokov.” *Mihaela Nicolae, Buzău*

„Am folosit și eu, în activitățile cu elevii, cărți propuse în aceste volume. Am încercat să înțeleg mecanismul unei cercetări, instrumentele utilizate de către colegii mei, coerența demersului, conexiunea dintre obiective, rezultate și utilitatea analizei acestora.” *Cristina Neculăeș, Piatra Neamț*

„Impactul asupra mea și a colegilor mei a fost semnificativ. Am făcut liste cu toate titlurile vehiculate, am citit cărțile pe care nu le-am cunoscut până atunci, am adoptat idei extraordinare. Le-am considerat ca pe un manual special al lecturii de plăcere, un auxiliar didactic.

Când am intrat în posesia uneia dintre *Lecturiade*, am fost extrem de încântată de exemplele pe care mi le oferea (am preluat multe dintre idei și le-am pus în practică, bineînțeles adaptându-le scopului urmărit de mine). Sinceră să fiu, această carte, ca și cele două reviste ale asociației se află în imediata apropiere a biroului meu de lucru (tocmai pentru a avea acces rapid la ele), în vederea consultării lor. Fiecare are fișe-indicator pentru o mai rapidă identificare a temei fiecărui articol în parte. Ele reprezintă, dacă vreți, un fel de enciclopedie, în materie de strategii de promovare a lecturii. *Marcela Ciobănuț, Sibiu*

„În calitate de cititor, am putut să învăț, să compar; în calitate de autor, am avut ocazia să-mi exercit creativitatea și profesionalismul,” *Cristina Chiprian, Iași*

„Sunt apariții editoriale unice în ceea ce privește acest tip de demers întreprins la nivel național, utile pentru toate cadrele didactice și studenții care manifestă interes pentru didactica lecturii,” *Titiana Zlatișor, Cluj*

„Asupra mea au avut, sper, impactul firesc și necesar. Doar sunt implicată!

Pentru ceilalți colegi, care sunt la început și au nevoie de un ghid, cred că este nevoie de mai multă mediatizare și persuasiune. *Cristina Chiprian, Iași*

„Nu știu cum pot fi convinși colegii – tineri sau mai puțin tineri care așteaptă semne de la inspectorate ca să se implice. Constat o ezitare atunci când este vorba de achiziționarea acestor cărți,

o anumită neîncredere, deoarece cei care le promovează fie ei membri ai ANPRO sau nu nu au autoritatea oficială necesară (nu sunt inspectori). Cred că încă nu putem vorbi, la modul general, de libertatea profesorilor. Încă sunt foarte mulți care așteaptă un semn oficial, neputând să ia o decizie în nume personal. *Ana Boariu, Mediaș*

O propunere pentru structura Lecturiadei 4: „Un singur lucru aș dori să propun legat de structura cărții. Fiind vorba despre parcurgerea unei noi etape, aș schimba ceva în viziunea cărții. Mă gândesc la o privire dublă, a profesorilor și a elevilor. Ideea nu este restrictivă, ci, dimpotrivă. Să lăsăm mai mult spațiu de exprimare elevilor, asupra lor am lucrat, ei au realizat salturi, ei ar fi în măsură acum să facă și aprecieri. Profesorii organizează, analizează, evaluează, profesorii oferă sugestii, fac liste, le refac, profesorii propun și constată. Dar elevii din cercuri? Nu ar trebui să le dăm mai multă libertate lor în acest stadiu? Sunt doar câteva sugestii, apropo de firul roșu al cărții.” *Georgiana Epureanu, Cluj*

11. Cum apreciați noua direcție propusă în cadrul programului, începând cu 2012 (deschiderea spre toate tipurile de texte și promovarea atelierelor de lectură/scriere cu posibilitatea dezvoltării lor în cadrul CDS-urilor)?

Părerile sunt împărțite. O parte, mai ales dintre cei care au participat la ultimul program de formare se pare că au fost convinși că formula atelierelor ar putea avea efecte benefice în ceea ce privește ameliorarea și extinderea competențelor de lectură în cadrul unor ore cu obiective realizabile pornind de la specificul grupului de elevi și susținute regulat pe parcursul unui an sau mai mulți. De altfel unii au obținut în acest an școlar acordul pentru a susține astfel de CDS-uri. Alții se opun vehement, considerând că, pierzându-și caracterul extracurricular, ar deveni o formă goală. Cred că explicația se află în neîncrederea funciară a majorității în capacitatea sistemului de a prelua ideile și a le pune în practică în spiritul lor. În afara de aceasta, încă nu am izbutit să explicăm suficient de bine care este specificul atelierelor și, mai ales, faptul că ele ar putea fi acele mult râvnite ore de lectură/de scriere de care ar putea beneficia toți elevii. Ar mai fi un lucru de explicat, atelierelor nu concurează cercurile care pot să funcționeze mai departe pentru pasionații de lectură ca activități extracurriculare. Probabil este nevoie de aplicarea lor mai mult timp și numai apoi de tras concluziile. Și evident este nevoie de formări serioase în acest sens. Poate ar fi bine să ne amintim cât timp a durat ca înseși cercurile să devină ceea ce sunt acum.

„Benefică. Există atâtea oferte în CDȘ pe tot felul de tematici, făcute mai mult din nevoia de a salva catedre. Atelierelor de scriere/lectură ar putea contribui la înlăturarea „analfabetismului” din școala românească. De aceea, eu am luptat și am obținut un opțional axat pe lectură, iar la anul voi derula și un atelier de scriere. E și pentru profesor, și pentru elev mai ușor, cercurile se fac în afara programului, de aceea trebuie ținut cont de timpul disponibil. În cazul unui opțional, măcar problema timpului e așezată în alte tipare.” *Gabriela. Medan. Baia Mare*

„Este ideal ca aceste cercuri să poată deveni cursuri opționale, pentru că se rezolvă problema cu timpul și cu spațiul; în felul acesta, activitățile se pot desfășura ritmic și sunt mai bine organizate. Crește și motivația elevilor, dacă sunt și ei lăsați/provocați să propună cărți/texte-suport.” *Mihaela Nicolae, Buzău*

„Cred că ar trebui să creăm un suport de curs comun, propus de ANPRO, care să fie dat spre aprobare MECTS și să ajungă pe site, la dispoziția tuturor celor care vor să desfășoare un astfel de opțional, după modelul celor de la ARDOR (debate), dar să ne asigurăm că este patentat și că rămâne acea libertate/diversitate în unitate. Pe de altă parte, apropierea de orice formă oficială pare, deocamdată, nocivă sau păguboasă prin plagiat.” *Marilena Șerban, București*

„Altfel spus, (de la elevi citire) unul este gustul cercului și altul este acela al CDS-ului. Nu apreciez. Lectura ca act personal este preferabil să rămână în zona alegerii benevole a unei astfel de activități. Este posibil ca devenind o activitate obligatorie (CDS-urile fiind totuși parte din curriculum, cu evaluare, cu succese și insuccese școlare) să nu-i mai motiveze în aceeași măsură pe elevi, să se piardă ceva din empatia elevilor pentru activitatea desfășurată în cerc.” *Titiana Zlătior, Cluj*

„CDS-urile sunt foarte bune și, desigur, există profesori deosebit de potriviți să le implementeze. Însă eu cred că ele limitează posibilitățile unui cerc. Vrând-nevrând, urmăresc strict o programă, care nu permite multe devieri, spațiul de desfășurare este numai acela al școlii, intervine catalogul,

ierarhizarea, competiția și, treptat, se estompează „foamea” reală de citit, schimbul veritabil, sincer, neamenințat de vreo judecată, al ideilor, de ce nu? – nevoia de autodeterminare în actul selecției, al parcurgerii și al valorizării lecturii.” *Cristina Neculăeș*, Piatra Neamț

„Prin „alternativ” am înțeles atunci ca profesor începător, și cred că și acum, posibilitatea de a acționa și a iniția activități destinate elevilor nu doar în litera manualelor sau programelor, ci în interesul pur al formării cititorilor de azi și de mâine. *Georgiana Epureanu*, Cluj

12. Apreciați măsura în care contactul cu proiectul a avut urmări în modificarea statutului de profesor.

„M-a schimbat. Pentru ca știind cum să abordez problema, nu mai spun niciodată că elevii nu citesc. Elevii mei citesc.” *Dana Puscașu*, Oradea

„M-a mobilizat să realizez și eu activități interesante cu elevii.” *Anca Oprea*, București

„Imaginea mea, ca lector, se vede în oglinda cercurilor. Este o altă dimensiune a personalității mele profesionale, despre care îmi place să cred că tonificază, împăspătează.” *Cristina Neculăeș*, Piatra Neamț

„De fapt, alături de Simpozion și „Perspective”, activitățile de la cercuri au fost cele care m-au format didactic.” *Ioana Nanu*, București

„Orice experiență nouă poate aduce satisfacții atât elevilor, cât și profesorilor. Poți prelua idei ale colegilor sau le poți dezvolta, în funcție de situația concretă din cadrul cercului. Proiectul este însă o *mină de aur* pentru cadrele didactice aflate la început de drum. *Magda Mușat*, Constanța

„Profesional este una dintre cele mai norocoase întâlniri din viața mea. Mi-aș dori să am mai puține sarcini administrative la școală și mai mult timp pe care să îl pot dedica preocupărilor de acest fel. Deocamdată, raportul este invers și efortul de a mă implica serios și riguros este epuizant.” *Marilena Șerban*, București

„Chiar dinainte de a termina facultatea și a primi postul, mi-am dorit foarte mult să inițiez un cerc/atelier literar atunci când voi fi la catedră, iar proiectul dumneavoastră m-a ajutat foarte mult în acest sens. Primele căutări pe Google m-au condus spre ANPRO și am găsit acolo sfaturile de care aveam nevoie și „împingerea de la spate” de care orice profesor debutant are nevoie pentru a face bine ceea ce își propune. *Anca Constantinescu*, Deleni, Suceava

„Cercul a reprezentat ieșirea din rutină, iar faptul că la noi, *Lecturiada* s-a înființat la nivel de oraș, a fost și o încurajare, o confirmare că plăcerea există, elevi dornici la fel, că lectura mai are o șansă, dar e datoria noastră să o readucem în fața elevilor, să o facem interesantă.

Mi-am făcut lucrarea de gradul I pe tema dezvoltării competențelor de lectură în cercuri și în clasă. Proiectul a însemnat un mare sprijin în munca mea de cercetare. *Mihaela Sautriot*, Sighetu Marmăției

„Cel mai transparent aspect atunci când m-am implicat, în 2004, era lipsa cercetărilor de specialitate pe tema lecturii. Ceea ce ANPRO a reușit să realizeze în stadiul inițial al proiectului a fost să creeze o efervescentă în rândul profesorilor și o stare de plăcută interogație pe marginea lecturii. Scopul era desfășurarea în paralel a unor microcercetări, ale căror rezultate au creat deja o istorie a lecturii stimulate.” *Georgiana Epureanu*, Cluj

„Statutul de profesor este poate prea pretențios spus, dar un cerc te leagă de copii, și ei relaționează altfel, apare complicitatea.” *Luminița Medeșan*

„Statutul? Nu, nimeni nu m-a apreciat mai mult decât înainte, dar mi-am demonstrat că pot face și *altceva*, sau – mai exact pot face *altfel* decât înaintea intrării în acest Proiect al Cercurilor de lectură. M-am axat pe identificarea elevilor cu adevărat pasionați de carte, dar am încercat să-i motivez (totul fiind organizat în afara orelor de curs, nu există nota ca recompensă), pentru a-i atrage spre lectură și scriere, și pe... ceilalți, din păcate – încă prea mulți.

Poți aborda textul independent de programa școlară. Le poți aminti elevilor că există și alte texte, că literatura nu e plictisitoare. A citi e un privilegiu de care nu mulți se bucură. Asta le explic eu elevilor în cercul de lectură.” *Luminița Mănescu*, Târgoviște

Ancheta a fost realizată de Monica Onojescu